

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 24 май 2019 г.
(OR. en)

9016/19

EDUC 232
SOC 345
EMPL 259
MI 412
ECOFIN 464
DIGIT 91
JEUN 72
SPORT 53

РЕЗУЛТАТИ ОТ РАБОТАТА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Делегациите
№ предх. док.:	8639/19
Относно:	Заклучения на Съвета във връзка с изпълнението на препоръката на Съвета относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните

Приложено се изпращат на делегациите заключенията на Съвета във връзка с изпълнението на препоръката на Съвета относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните, приети от Съвета на 3693-тото му заседание, проведено на 22 май 2019 г.

Заклучения на Съвета във връзка с изпълнението на препоръката на Съвета относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

1. КАТО ПРИПОМНЯ политическия контекст на този въпрос, представен в приложението към настоящите заключения, и по-специално че:
  - а) социалното измерение на образованието, както е заявено в първия принцип на Европейския стълб на социалните права, провъзгласява правото на всеки на качествено и приобщаващо образование, обучение и учене през целия живот, с цел да поддържа и придобива умения, които му дават възможност да участва пълноценно в обществото и успешно да осъществява преходи на пазара на труда¹;
  - б) цел 4 на ООН за устойчиво развитие е насочена към осигуряване на приобщаващо и справедливо качествено образование и насърчаване на възможностите за учене през целия живот за всички. Както е отбелязано в документа за размисъл на Комисията „Към устойчива Европа до 2030 г.“, „всичко се променя за всички. Образованието, науката, технологиите, научните изследвания и иновациите са предпоставка за постигането на устойчива икономика на ЕС, съответстваща на целите на ООН за устойчиво развитие“;
  - в) на 22 май 2018 г. Съветът прие заключения, озаглавени „Към визия за европейско образователно пространство“², където се посочва, че европейското пространство за образование следва да бъде подплатено с непрекъснатия процес на учене през целия живот, и се подчертава, че инициативите в рамките на европейското образователно пространство следва да включват всички равнища и видове образование и обучение, включително образованието за възрастни и професионалното образование и обучение.

---

¹ Док. 13129/17

² ОВ С 195, 7.6.2018 г., стр. 7.

- г) застаряващото население в Европа, по-голямата продължителност на живота в обществото и необходимостта от насърчаване на сътрудничеството между поколенията, ускоряването на промените на пазара на труда, нововъзникващите форми на работа и навлизането на цифровите технологии във всички аспекти на ежедневието водят до нарастващо търсене на нови умения и на по-високо равнище на умения, знания и компетентности; това прави още по-спешна необходимостта от повишаване на квалификацията или преквалификация на всички хора, които не са овладели основни умения или не са придобили квалификация, за да гарантират пригодността си за заетост и активното си гражданско участие;
- д) в контекста на големите трансформации, които понастоящем се извършват на пазарите на труда, приобщаващото и качествено образование и обучение, които се предоставят на всички етапи от живота, придобиват още по-голяма значимост, и Съюзът е изправен пред необходимостта от повишаване на уменията и преквалификация, което изисква стратегически подходи към ученето през целия живот и развитието на умения; според някои данни, до 2022 г. 54 % от всички служители ще се нуждаят от значително повишаване на уменията и преквалификация³;
- е) референтната стойност за обучението за възрастни в рамките на стратегията „Образование и обучение 2020“ в Съюза не се е променяла през последното десетилетие: през 2017 г. 10,9 % от възрастните са започнали в близкото минало някаква форма на учебна дейност спрямо референтната стойност от 15 % за 2020 г.⁴;
- ж) в специфичните за всяка държава препоръки в рамките на европейския семестър се посочва, че повишаването на уменията, преквалификацията и ученето през целия живот е основно предизвикателство, което в бъдеще трябва да бъде преодоляно в различни държави членки;

---

³ Световен икономически форум: Доклад за бъдещето на работните места, 2018 г.

⁴ Наблюдение на работната сила, 2018 г.

- з) през 2017 г. 61 милиона възрастни между 25 и 64 години в Съюза са преустановили формалното си образование без да са завършили гимназиален етап на средното образование⁵; същевременно делът на преждевременно напусналите системата на образованието и обучението през 2017 г. е 10,6 % и понастоящем е близо до заложената за 2020 г. цел, а именно по-малко от 10 %, но нивата в отделните държави се различават значително; 43 % от населението на Съюза няма достатъчно умения в областта на цифровите технологии, а 17 % изобщо няма такива умения⁶; и при около 20 % от възрастното население в държавите, участващи в проучването на ОИСР за уменията на възрастните (PIAAC)⁷, е налице липса на основни умения като езикова и математическа грамотност. Поради това е необходимо спешно да се предприемат действия във връзка с положението на тези възрастни;
- и) няма едно-единствено решение за всички; заетите, безработните и неактивните лица и множеството различни подгрупи имат специфични нужди; оценяването и валидирането на уменията и компетентностите на законно пребиваващите мигранти и на бежанците, както и повишаването на уменията и преквалификацията им, ще ускорят навлизането им на пазара на труда и безпроблемното им интегриране в новите им общности;
- й) инвестициите за повишаване на квалификацията и за преквалификация могат да имат силно икономическо въздействие, включително по-висока производителност и икономически растеж; по-квалифицирано и компетентно население, способно да стимулира иновациите и технологичния напредък⁸; увеличаване на приходите от данъци и намаляване на публичните разходи в резултат на подобреното здравно състояние, социално и гражданско участие на отделните лица, както и на по-ниските нива на участие в престъпни дейности⁹;

---

⁵ Наблюдение на работната сила, 2018 г.

⁶ Доклад относно цифровото приобщаване и умения, Европейска комисия, данни от 2017 г.

⁷ Австрия, Белгия (Фландрия), Чехия, Германия, Дания, Естония, Гърция, Испания, Финландия, Франция, Ирландия, Италия, Литва, Нидерландия, Полша, Швеция, Словения, Словакия, Обединеното кралство и Унгария.

⁸ ОИСР, PIAAC, 2016 г.

⁹ Уменията са важни, ОИСР, 2016 г.

- к) за отделните лица повишаването на уменията и преквалификацията могат да доведат до подобрена пригодност за заетост, по-високи доходи, по-добро здраве и благосъстояние, по-активно гражданско участие и социално приобщаване. При все това физическите лица и работодателите могат да имат затруднения в осъзнаването на тези последици и следователно да не инвестират достатъчно в повишаване на квалификацията и преквалификация, което ще изисква установяване на подходящи стимули за насърчаване на осведомеността и мотивацията за участие в по-нататъшно образование и обучение;
- л) с оглед на това на 19 декември 2016 г. Съветът прие Препоръка относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните („препоръката“)¹⁰, в която се призовава за стратегически и координиран подход за осигуряване на съвместни възможности за обучение на онези 61 милиона¹¹ възрастни в Съюза, които имат слаби умения и/или ниска квалификация и насочен към подкрепа на възрастните със слаби умения и ниска квалификация с цел повишаване на основните им умения, т.е. езикова и математическа грамотност и компетентност в областта на цифровите технологии, и/или придобиване на по-широк набор от умения, знания и компетентности и постигане на напредък към по-висока квалификация;
- м) в Препоръката относно повишаването на уменията, на държавите членки се препоръчва да предлагат на възрастните със слаби умения и/или ниска квалификация достъп до възможности за повишаване на уменията, основани на лесно достъпен процес, състоящ се от три стъпки: оценка на уменията с цел установяване на съществуващите умения и потребностите от повишаване на уменията; предлагане на специално обучение и наставничество, което да им позволи да актуализират уменията си и да запълнят пропуските; и възможност придобитите от тях умения, знания и компетентности да бъдат валидирани и признати с цел придобиване на квалификация или осигуряване на достъп до заетост.

---

¹⁰ ОВ С 484, 24.12.2016 г., стр. 1.

¹¹ През 2017 г. 61,3 милиона души на възраст от 25 до 64 години са завършили в най-добрия случай прогимназиален етап на основното образование (Евростат, Проучване на работната сила, 2018 г.). През 2012 г., годината на събиране на данни в рамките на РIAAC, в Проучването на работната сила се отбелязва, че 70 милиона от хората на възраст между 25 и 64 години са завършили в най-добрия случай прогимназиален етап на основното образование. Оттогава този дял намалява всяка година, по-специално защото: а) образователните равнища на навършващите 25 години са по-високи, тъй като повече млади хора завършват гимназиален етап на средното образование или негов еквивалент, и б) тъй като хората в пенсионна възраст като цяло са с по-ниски образователни равнища, с изключение на някои източноевропейски държави.

2. ВЗЕМА ПОД ВНИМАНИЕ работния документ на службите на Комисията¹², в който се прави преглед на мерките за изпълнение, публикувани в съответствие с разпоредбите на препоръката.
3. ОТБЕЛЯЗВА постигнатия напредък, и по-специално, че:
- а) в някои държави членки приемането на препоръката стимулира национален дебат и критичен преглед на съществуващите програми;
  - б) в съответствие с целите на препоръката някои държави членки стартират политики в подкрепа на повишаването на уменията и преквалификацията на възрастното население;
  - в) въпреки че повечето от посочените мерки са насочени към безработните възрастни, някои държави членки се съсредоточават също върху подпомагането на нискоквалифицираните работници, които вече имат работа — представляващи значителен дял от целевата група;
  - г) много държави членки се възползват от различните форми на подпомагане, предлагано от програмите на Съюза.
4. ПОДЧЕРТАВА ангажимента си към амбицията, изложена в препоръката, и ПРИЗОВАВА държавите членки, с оглед на препоръката и в съответствие с националното законодателство, условия и налични ресурси, в тясно сътрудничество със социалните партньори и доставчиците на услуги в областта на образованието и обучението, по възможност:
- а) да въведат устойчиви дългосрочни мерки за повишаване на уменията на възрастните и за преквалификация като част от един по-широк стратегически подход към развитието на уменията през целия живот;

---

¹² „Препоръка на Съвета относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните: преглед на мерките за изпълнение“ SWD(2019) 89 final.

- б) да приемат съгласуван стратегически подход към предоставянето на основни умения за възрастни със слаби умения и/или ниска квалификация, изграден на основата на координация и партньорство между всички имащи отношение участници, включени като част от цялостни стратегии или планове за действие в областта на уменията;
- в) да насърчават партньорствата за възприемането на цялостен подход, като стимулират имащите отношение участници, в това число социалните партньори от различни области на политиката (социална сфера, заетост, образование и обучение), да включат предоставянето на основни умения в рамките на осигуряването на други услуги, насочени към възрастните със слаби умения и/или ниска квалификация;
- г) да повишават осведомеността на работодателите, по-специално на МСП, относно значението на повишаването на уменията и преквалификацията, както и относно съществуващите механизми за подкрепа на развитието на умения за възрастни, и да ги стимулират да насърчават и предлагат възможности за обучение на своите служители;
- д) да съсредоточат предлагането на услугите върху подпомагането на бенефициерите да придобият поне минимално ниво на овладяване на трите основни умения, а именно езикова и математическа грамотност и компетентност в областта на цифровите технологии, както и други основни компетентности, които са от значение за активното участие в едно устойчиво общество и за устойчива заетост;
- е) при целесъобразност, да гарантират, че това предлагане се състои от три стъпки: оценка на уменията, предоставяне на персонализирани и гъвкави възможности за учене и валидиране и признаване на уменията, знанията и компетентностите;
- ж) да предлагат възможности за учене, които са специално пригодени към индивидуалните потребности от обучение на бенефициерите, определени в оценката на уменията, и разработени въз основа на проучване на възможностите на пазара на труда;
- з) да организират информационни кампании, кампании за повишаване на осведомеността, насоки и мерки за подкрепа, включително стимули, за да се гарантира успешното въвеждане на инициативата;

- и) да обмислят разработването на полезни взаимодействия между ефективни политики и действия за намаляване на преждевременното напускане на училище и за намаляване на дела на възрастните със слаби умения и/или ниска квалификация, например между мерките по линия на гаранцията за младежта и инициативата за повишаване на уменията;
- й) да оценяват въздействието на действията си върху напредъка на целевата група по отношение на постигането на уменията и квалификациите, посочени в препоръката.

5. ПРИКАНВА Комисията:

- а) да продължи да подкрепя изпълнението на Препоръката относно повишаване на уменията, включително чрез взаимно обучение между държавите членки и съответните заинтересовани страни и чрез специални покани за представяне на предложения с акцент по-конкретно върху подпомагането на държавите членки да се справят с предизвикателствата, набелязани в доклада за прегледа на свършената работа, и да проучи потенциала на засилена и иновативна роля на националните координатори на обучението за възрастни;
- б) да улеснява междусекторното сътрудничество и координация на европейско равнище чрез връзки с други инициативи и чрез програми на Съюза за финансиране, както и чрез обмен на добри практики чрез организирани дейности за взаимно обучение и чрез инструменти като Електронната платформа за учене на възрастни в Европа (EPALE) и/или Европас;
- в) при формулирането на предложения за политики, включително във връзка с рамката за сътрудничество за периода след 2020 г., да вземе предвид и дългосрочното предизвикателство, свързано с обучението за възрастни, както и въпроса за възрастните с остарели или слаби умения или квалификации, които се нуждаят от достъп до схеми за повишаване на уменията;
- г) да си сътрудничи със и да се опира на експертния опит на органите на Съюза (Европейски център за развитие на професионалното обучение (Cedefop), Европейска фондация за обучение (ETF) и на международни организации като ОИСР, ООН и ЮНЕСКО за справяне с предизвикателството на повишаването на уменията и преквалификацията, включително чрез подходящи проучвания и анализи на обучението за възрастни и оценките на уменията (напр. PIAAC).

Политически контекст

1. Препоръка на Комисията 2008/867/ЕО от 3 октомври 2008 г. относно активното приобщаване на лицата, изключени от пазара на труда¹³
2. Резолюция на Съвета и на представителите на правителствата на държавите-членки, заседаващи в рамките на Съвета от 21 ноември 2008 г. — „По-успешно включване на професионалното ориентиране в стратегиите за учене през целия живот“¹⁴
3. Препоръка на Съвета от 28 юни 2011 г. относно политики за намаляване на преждевременното напускане на училище¹⁵
4. Резолюция на Съвета относно обновената европейска програма за учене за възрастни¹⁶
5. Препоръка на Съвета от 20 декември 2012 година относно валидирането на неформалното и самостоятелното учене¹⁷
6. Препоръка на Съвета от 22 април 2013 година за създаване на гаранция за младежта¹⁸
7. Съвместен доклад за 2015 г. на Съвета и на Комисията относно прилагането на стратегическата рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението („Образование и обучение 2020“)¹⁹
8. Препоръка на Съвета от 15 февруари 2016 година относно интеграцията на дълготрайно безработните лица на пазара на труда²⁰
9. Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите: „Нова европейска програма за умения: съвместни усилия за укрепване на човешкия капитал, пригодността за заетост и конкурентоспособността (10 юни 2016 г.)

---

¹³ ОВ L 307, 18.11.2008 г., стр. 11.

¹⁴ ОВ С 319, 13.12.2008 г., стр. 4.

¹⁵ ОВ С 191, 1.7.2011 г., стр. 1.

¹⁶ ОВ С 372, 20.12.2011 г., стр. 1.

¹⁷ ОВ С 398, 22.12.2012 г., стр. 1.

¹⁸ ОВ С 120, 26.4.2013 г., стр. 1.

¹⁹ ОВ С 417, 15.12.2015 г., стр. 25.

²⁰ ОВ С 67, 20.2.2016 г., стр. 1.

10. Препоръка на Съвета от 19 декември 2016 година относно повишаване на уменията: нови възможности за възрастните²¹
11. Препоръка на Съвета от 22 май 2017 година относно Европейската квалификационна рамка за учене през целия живот и за отмяна на препоръката на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2008 г. за създаване на Европейска квалификационна рамка за обучение през целия живот²²
12. Решение (ЕС) 2018/646 на Европейския парламент и на Съвета от 18 април 2018 година относно обща рамка за предоставяне на по-добри услуги в областта на уменията и квалификациите („Европас“) и за отмяна на Решение № 2241/2004/ЕО²³
13. Препоръка на Съвета от 22 май 2018 г. относно ключовите компетентности за учене през целия живот²⁴
14. Заключение на Съвета „Към визия за европейско образователно пространство“²⁵

---

²¹ ОВ С 484, 24.12.2016 г., стр. 1.

²² ОВ 189, 15.6.2017 г., стр. 15.

²³ ОВ L 112, 2.5.2018 г., стр. 42.

²⁴ ОВ С 189, 4.6.2018 г., стр. 1.

²⁵ ОВ С 195, 7.6.2018 г., стр. 7.